

Seminárna práca – teória práva

Deliktná spôsobilosť a trestanie špecifických subjektov

Deliktná spôsobilosť Mladistvých

Delikt

Deliktom sa rozumie porušenie práva (právej povinnosti), ktorej znaky sú uvedené v zákone. Delikty delíme najmä podľa spôsobu ochrany objektu, ktorý delikt ohrozuje, alebo voči ktorému pôsobí škodlivo a to na verejnoprávne delikty a súkromnoprávne delikty. Verejnoprávne delikty ďalej delíme na trestné činy a správne delikty.

Subjekt deliktu

Subjektom deliktu, teda protiprávneho jednania je ten kto sa dopustil porušenia právej povinnosti a ktorému právo priznáva a stanoví spôsobilosť k právej zodpovednosti. Rozlišuje sa najmä medzi právnym postavením fyzických a právnických osôb. Fyzické osoby musia splňovať určité podmienky, aby boli spôsobilé k právnej zodpovednosti. Konkrétne právo stanoví spôsobilosť k právnej zodpovednosti iba subjektom, ktoré sú na to spôsobilé a inak povedané dostatočne vyspelé nato aby mali slobodnú vôľu, a vedeli sa rozhodnúť medzi rôznymi možnosťami svojho správania sa. Tie osoby, ktoré túto spôsobilosť nemajú, nepovažuje právo za spôsobilé k trestnej zodpovednosti za zavinené protiprávne jednanie. Preto je právne zodpovedný spravidla iba ten, kto je príčetný, a kto dovŕšil určitý vek.

Definovanie pojmu mládež

(Budem popisovať situáciu v Českej republike) Ako som už spomenul vyššie deliktnú spôsobilosť chápeme ako spôsobilosť niesť právne následky svojho protiprávneho chovania sa, prípadne protiprávneho jednania. Ak sa naplní skutková podstata trestného činu, nastáva trestná zodpovednosť páchatel'a, ktorou sa chápe povinnosť strpieť za spáchaný trestný čin trestným zákonom stanovené sankcie. Dňom 1. Januára nadobudol v Českej republike účinnosť zákon č. 218/2003 Zb., o zodpovednosti mládeže za protiprávne činy a o súdnictve vo veciach mládeže a o zmene niektorých zákonov. Tento zákon dopĺňa doterajšiu právnu úpravu týkajúcu sa sankcionovania mládeže a posudzovania trestných činov spáchaných mladistvým delikventom. Zaoberá sa taktiež postihom delikventných prejavov detí. V § 2 sa píše, že podľa tohoto zákona sa dieťaťom rozumie osoba ktorá v deň spáchania trestného činu nedovŕšila vek 15 rokov, a mladistvým, osoba ktorá mala v deň trestného činu vek v rozmedzí

15-18 rokov. Osoba ktorá má viac ako 18 rokov sa považuje za úplne právne spôsobilú. Tento zákon predstavuje podľa môjho skromného názoru významný posun vpred, pretože doposiaľ bola problematika trestných činov mladistvých zahrnutá iba ako jedna časť trestného zákona. A súdne konanie bolo tiež jeho súčasťou. Pričom v trestnom zákone boli mladiství braní ako výnimka z dospelých čo malo negatívny vplyv.

Tento nový zákon ďalej aj vymedzil rozlišovanie rôznych pohľadov na „spoločenskú situáciu“ mladistvého páchatel'a, a to na 4 rôzne pohľady:

1.Mladistvý bol deliktne spôsobilý(15rokov a viac) a nebol zanedbaný dohľad => zodpovedá len mladistvý

2.Mladistvý bol deliktne spôsobilý(15rokov a viac) a bol zanedbaný dohľad => zodpovedajú obaja

3.Mladistvý nebol deliktne spôsobilý(menej ako 15 rokov) a bol zanedbaný dohľad => zodpovedá len dohliadajúca osoba

4.Mladistvý nebol deliktne spôsobilý (menej ako 15 rokov) a nebol zanedbaný dohľad => nezodpovedá ani jeden

Trestanie mladistvých

Stará právna úprava pre dospelých páchatel'ov trestných činov obsiahnutá v trestnom zákone, rozlišuje medzi dvoma druhmi trestnoprávnych sankcií a to, tresty a ochranné opatrenia. Nový zákon o súdnictve vo veciach mládeže používa pre možné právne následky už len jedno súhrnné označenie a to opatrenie.

Rozdiel medzi trestami pre dospelých a trestami pre mladistvých je najmä v ich účele. Zatiaľ čo trestný zákonník v ustanovení § 23 odst. 1 o účele trestu stanoví, že účelom trestu je chrániť spoločnosť pred páchatel'mi trestných činov, zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a vychovať ho k tomu, aby viedol riadny život, a tým pôsobil výchovne aj na ostatných členov spoločnosti, zákon o súdnictve vo veciach mladistvých v § 9 odst. 1 hovorí že, účelom opatrenia voči mladistvým je predovšetkým vytvorenie podmienok pre sociálny a duševný rozvoj mladistvého s dôrazom na rozumový a mravný vývoj, zlepšovania osobných vlastností, smerovania k pozitívnej rodinnej výchove, a taktiež aj jeho ochrana pred škodlivými vplyvmi prostredia z ktorého pochádza a ktoré ho priviedlo na cestu zločinu. Z tohoto všetkého vyplýva že opatrenia ukladané mladistvým delikventom sú orientované predovšetkým do budúcnosti. Väčší dôraz, než u trestania dospelých, je kladený

predovšetkým na nápravu a sociálnu reintegráciu. Mladistvým sa dajú uložiť tri druhy opatrení: výchovné opatrenia, ochranné opatrenia a trestné opatrenia. Pričom trestné opatrenia sa dajú použiť iba v tom prípade ak by evidentne ostatné opatrenia nevedli k zlepšovaniu spoločenskej reintegrácie delikventa.

Záver

Je reatívne veľmi ťažké spracovať takú rozsiahlu tému akou deliktná spôsobilosť mladistvých rozhodne je, do nejakej ucelenej koncepcie, takže som sa rozhodol, že sa zamerám najmä na tie základné informácie aby bola aj moja práca všeobecne prospešná, tak ako aj trestanie mladistvých.

Použitá Literatúra.

- Jelínek, J., Melicharová D., Zákon o soudnictví ve věcech mládeže
- Trestní zákoník.
- internet(veľmi zbežne najmä rôzne novinové články pre moje vlastné inofrmovanie sa)
- tá zelená kniha teórie práva, bohužiaľ neviem autorov a nemám ju při sebe